

Novartis Nederland

Maak van Nederland een wereldwijde medische isotopen hotspot

Vergrijzing en groeiende zorgvraag, stijgende zorgkosten en personeelstekorten....

Een complexe dynamiek die vraagt om een efficiency-slag in de zorg en waarbij medische innovatie een van de antwoorden op veel vragen kan zijn. Novartis is al decennia een van de kartrekkers als het om innovatie gaat. Zo was Novartis de eerste met doelgerichte therapie, een CAR-T behandeling en geregistreerde radioligand therapieën. Country President en Managing Director Netherlands, Adriaan Kooy vertelt.

‘Door samen te werken, kunnen we de geneeskunde vernieuwend vormgeven om levens van mensen te verbeteren en te verlengen. Daar zetten we ons bij Novartis dagelijks voor in. Een missie die ‘handen en voeten’ krijgt door innovatieve geneesmiddelen die de zorg niet alleen efficiënter kunnen maken, maar ook de kwaliteit en duur van het leven kunnen verbeteren,’ aldus de bevrogen Adriaan Kooy,

sinds 12 jaar werkzaam bij de wereldwijd verspreide farmaceut en voorheen gezeteld bij Novartis in onder meer Rusland en Japan.

‘Het omarmen van medische innovatie kan bijdragen om het dreigende zorginfarct af te wenden en de ambities op betere uitkomsten waar te maken,’ vervolgt Kooy. ‘Door nieuwe therapieën en technieken eerder in te zetten, hebben patiënten sneller toegang tot nieuwe mogelijkheden. Novartis is in de ontwikkeling van innovatieve behandelingen een voorloper.’ Als voorbeeld noemt hij de CAR-T (Chimere Antigeen Receptor T-cel) technologie. ‘T-cellen zijn witte bloedcellen die door bacteriën en virussen beschadigde cellen kunnen aanvallen en opruimen. T-cellen kunnen ook kankercellen aanvallen, maar zijn soms niet specifiek genoeg om hun werk te kunnen uitvoeren. Door T-cellen genetisch aan te passen om een speciaal type receptor (CAR) te maken, zijn deze wel in staat om de kankercellen in het lichaam te herkennen en aan te vallen. De CAR-T is een gepersonaliseerde behandeling: maatwerk afgestemd op een specifieke patiënt en daarmee arbeids- en kennisintensief.’

Focus op doorontwikkeling van radioligand therapieën

Novartis zet volop in op het onderzoeken, doorontwikkelen en opschalen van radioligand in de behandeling van kanker. Een voorbeeld daarvan is Lutetium 177 PSMA dat in 2022 door de EMA werd goedgekeurd en geregistreerd bij uitbehandelde, uitgezaaide prostaatkanker. Adriaan Kooy: ‘De Lutetium-177-PSMA behandeling maakt

gebruikt van de eigenschap dat prostaatkankercellen het prostaat-specifieke membraan anitgeen (PSMA) op hun oppervlak hebben. Er wordt een klein molecuul gebruikt dat speciaal is ontworpen om gericht aan het PSMA te binden, het zogeheten PSMA-ligand. Hieraan wordt het radioactieve isotoop Lutetium-177 gekoppeld. Binding van Lutetium-177-PSMA (-ligand) aan de tumorcellen zorgt ervoor dat de tumoren gericht van binnenuit worden bestraald en daardoor worden verkleind of geremd in hun groei.’

‘Als Novartis zijn we voortdurend bezig met verder onderzoek naar radioligand toepassingen. Naast prostaatkanker wordt het ook onderzocht in andere kankersoorten, waaronder speekselklierkanker, endocriene kanker en borstkanker. Van de 90 studies die Novartis in totaal in Nederland heeft lopen, zijn er verschillende in de richting van radioligand. Dat geeft duidelijk aan hoeveel belang we hechten aan deze innovatieve vorm van behandeling.’

Randvoorwaarden en complexe logistiek

‘Zeker bij een radioactief geneesmiddel, is het niet alleen een kwestie van onderzoek, studies en het ontwikkelen en produceren van het geneesmiddel. Maar het is een complexe samenwerking met alle partijen in de zorg waarin onderling vertrouwen de basis is. Vertrouwen op een geolied traject, op geavanceerde faciliteiten en op goed opgeleide specialisten. Zo is één van de randvoorwaarden dat het ziekenhuis in bezit is van een PSMA PET SCAN om te onderzoeken of het PSMA van die specifieke patiënt geschikt is. Maar ook de capaciteit van de verpleegafdeling, het laboratorium en scanners moeten voor een geslaagde behandeling aanwezig zijn. Omdat het gaat om een radioactieve behandeling zijn speciale behandelkamers nodig en moet de patiënt in de dagen na de behandeling rekening houden met de straling die in het lichaam wordt afgegeven. Het lutetium-177 verlaat het lichaam vooral via de urine. Extra hygiënemaatregelen zijn noodzakelijk. Wat betreft indrukwekkende randvoorwaarden zijn we er nog niet, want radioactieve medicatie is maar beperkte tijd houdbaar en vereist dus een complexe infrastructuur ten behoeve van de productie en logistiek.

‘Om aan de grote vraag voor radioligand-therapieën (RLT) te kunnen voldoen, heeft Novartis grote investeringen gedaan in een productiefaciliteit in Baarle Nassau, als onderdeel van een wereldwijde keten waar onder meer medische isotopen worden geproduceerd. ‘We werken samen in een stevig netwerk van bedrijven die ons terzijde staan en een gezamenlijke ambitie hebben: maak van Nederland de hot spot van medische isotopen wereldwijd. Dit zal Nederland niet alleen qua patiëntenzorg en medisch perspectief op de internationale kaart zetten, maar zal ook economisch vruchten op gebied van kennis en werkgelegenheid afwerpen.’

Bundel de krachten

In Nederland kennen we een hoogwaardig onderzoeksklimaat met academische centra en goede infrastructuur. Op het vlak van research en medische isotopen is Nederland een belangrijke koploper. Dat draagt bij aan het vinden van oplossingen voor kleine groepen patiënten waar geen andere behandelbaarheid voor beschikbaar is.

Voor het doen van onderzoek is het dan ook belangrijk om op kleine schaal medische isotopen magistraal te kunnen bereiden, voor eigen patiënten en in de wetenschap dat er geen geregistreerd alternatief beschikbaar is.

Wanneer op grote schaal patiënten toegang moeten krijgen tot een RLT-behandeling, dan is het in de eerste plaats belangrijk dat dat veilig gebeurt. In dat kader worden geneesmiddelen geregistreerd op basis van klinisch onderzoek. Het is vervolgens aan de farmaceutische industrie om een dergelijk geregistreerd product grootschalig (en stabiel, veilig) te produceren.

‘Om die academische en industriële wereld naadloos op elkaar aan te laten sluiten, is een goedwerkend publiek-privaat ecosysteem cruciaal. Samenwerking met alle spelers in het zorgveld is nodig om veelbelovende behandelingen in de Nederlandse praktijk mogelijk te maken,’ besluit Adriaan Kooy.

